

KÖVÉR LÁSZLÓVAL

Nem érzi magát az elmúlt rendszer áldozatának.

Nem üldözték, viszonylag békében élhetett, mint annyian mások, akik nem szóltak.

Maga mondja: későn, csak az egyetemen ébredt rá, hogy nagy bajok vannak. Későn?

A Fidesz egyik meghatározó egyénisége, a nemzetbiztonsági bizottság elnöke még ma sincs harminckettő

– Szeret interjút adni?

– Ez talán túlzás. A Fidesz megalakulásakor, amikor létkérdés volt, hogy a nyilvánosság elfogadjon bennünket, természetesen örömmel nyilatkoztam. Ám tudom magamról, hogy nem vagyok extrovertált típus, hiányzik belőlem az a minimális exhibicionizmus, amennyi a politikusi pályához szükséges.

– Valóban, ön nem a Fidesz vezérszónoka, viszonylag ritkán szerepel a tömegkommunikációban, a háttérbe húzódik, ám az az érzésem, nincs a háttérben. Sokkal jelentékenyebb hatást gyakorol a Fidesz politikájára, mint amennyit feltételezni lehetne.

– Suta álszerűség lenne, ha most tiltakoznék. A magam harminckét évével az idősebb generációhoz tartozom a párton belül, s már csak emiatt is többet tapasztaltam a többieknél. Talán nem lényegtelen az sem, hogy nagyon szoros kapcsolatban vagyok Orbán Viktorral. Viszonyunk kifejezetten baráti. Tíz dologból kilencben, kilenc és félben egyet szoktunk érteni. Nemcsak kitaláljuk, formáljuk is egymás gondolatait. Feltehetően ez a szoros kapcsolat is azt sugallja kifelé, hogy nekem nagyobb a befolyásom a Fideszben, mint amennyi a formális szerepből következne.

– De ezt sugallhatja az is,

hogy Demszky utódjaként önt delegálták a nemzetbiztonsági bizottság elnöki posztjára. Mit gondol, miért éppen önre esett a választás?

– Rajtam kívül volt még két jelölt.

– Kik?

– Ezt inkább nem mondom meg.

– Titok?

– Mondjuk.

– Hát igen, a nemzetbiztonsági bizottság elnökének tudnia kell titkot tartani. Tud?

– Ha az érdeklő, hogy elfecsegem-e a feleségemnek a bizottságban hallottakat, akkor nemleges a válaszom. Ha a kérdésnek az a magva, hogy ez a kötelezettség okoz-e lelki terhet, akkor azt mondom: igen. De ez van.

– Nem is feltétlenül a feleségére gondoltam. Eljár az ember társaságba, belemelegszik a beszélgetésbe, megfedezkedik magáról, kicsúszhat a száján akár csak egy egész kicsi titok is. Soha semmit nem árult el még senkinek?

– A közvélemény túlzottan misztifikálja ennek a bizottságnak a munkáját, talán éppen azért, mert titkos. Nem szeretném persze azt a látszatot kelteni, mintha feleslegesen lennének ülésein zártak, de közel sem biztos, hogy a felmerülő témák közérdeklődésre tartanak számot, ha mondjuk nyilván-

osan üléseznénk. Nem olyan titkok ezek, amelyekkel például egy társaságban villogni lehetne, kivétel talán az a bizonyos III/3-as ügy.

– A Fideszben sem mond el semmit?

– Amit nem lehet, azt nem.

– Annak, aki képes ilyen elvárásoknak megfelelni, valószínűleg kevés gondja van a lelki békéjével. Minden bizonnyal nyugodt, kiegyensúlyozott személyiség.

– Igen, nem mindegy, milyen mentalitású ember ül ebben a székben.

– Ez csak azért érdekelt, mert ugyanez a Kövér László kiáltott Bogdán Emil önvédő felszólalása közben valami olyasmit a Parlamentben, hogy „próbánáci”.

– Így van, bár akkor, ha szabad ezt mondanom, előre megfontolt szándékkal kiabáltam be, nem pedig hirtelen felindulásból. Úgy gondolom, vannak dolgok, amelyekből igenis botrányt kell csinálni. Azért, hogy ne térjünk már napirendre rutinszerű nyugalommal minden szélsőséges megnyilatkozás felett. A kérdésre visszatérve: valóban kissé indulatos vagyok, de valahogy le kell vezetni a feszültségeket. Néha kidühögöm magam.

– A bizottsági üléseken is?

– Ott nem. Nyilván minél

kevésbé ismerek valakit, annál kevesebbet engedek meg magamnak vele szemben.

– Az előbb szóba került Bogdán Emil neve. El tudná-e képzelni a Fideszt egy olyan párttal koalícióban, amely nem határolta el magát a szélsőséges nézeteket valló tagjaitól?

– A kérdés jó, nehéz rá válaszolni. Egy dolog az ízlés, ám a politikában vannak

másikkal. Elképzelhető tehát olyan történelmi szituáció, amikor szövetségre kell lépni akár egy olyan párttal is, amelynek szélsőséges megnyilvánulásai egyenesen taszítják az embert.

– Milyen történelmi szituációra gondol? Az utóbbi hetek sajtónyilatkozatai alapján úgy tűnik, ugyancsak közelinek érzik ezt a napot.

– Botorság azt feltételezni, hogy a miniszterelnök a Fideszt használta fel aduként a Kiszgazdapárt megfenyegetésére a kárpótlás ügyében? Statisztált ehhez a Fidesz avagy tudtán és akaratán kívül csak felhasználták egy játszmában?

– Ez a szituáció, vagyis hogy a miniszterelnök kezében a Fidesz ütőkártya a Kiszgazdapárttal játszott parti-

vagy a kormánnyal való kettétálás gyanújába keveredünk, vagy pedig – éppen e gyanú elkerülésére – minduntalan határozottan, merően elhatárolódunk az MDF-től illetve a koalíciótól, gyengítve ezzel a kommunikációs képességünket, amely szerintem az egyik erősségünk. Mi nem tehetünk mást, mint hogy amikor ennek szükségét éreztük, vi-

„Azt szeretnénk, ha a jövő generáció nem értene ezen a mai értelmiségi tolvajnyelven”

FOTÓ: KRISTA GÁBOR

olyan törvényszerűségek, amelyekhez ha tetszik, ha nem, alkalmazkodnunk kell. A Fidesz mindaddig törekszik a párbeszédre, amíg egy politikai pártot demokratikusnak tekint. Amíg létezik az a minimális konszenzus a pártok között, mely magának a rendszernek a fenntartására irányul, addig elvben nem zárható ki, hogy bárki is koalícióra lépjen a

– Nehéz megjósolni, vajon három év múlva lesznek-e a választások vagy ez a kormány valamilyen konfliktus miatt hamarabb lemondani kényszerül és új választásokat írnak ki. Ennek a variációnak szerintem a kelleténél nagyobb esélye is van. Szeretném hangsúlyozni ugyanakkor, hogy a jelenlegi kormányban mi nem kívánunk részt venni.

ban, azóta fennáll, hogy talaly megkezdődtek a koalíciós tárgyalások. Hozzáteszem, nekem egyáltalán nem fáj a fejem emiatt, a kialakulófélben lévő demokráciára nézve ugyanis a Kiszgazdapártot tartom a legveszélyesebbnek. Másfelől azonban úgy tűnik, még az SZDSZ-nek is érdeke, hogy bennünket állandóan olyan helyzetbe hozzon, amelyben

lágosan kimondtuk, nem akarunk részt venni ebben a kormányban. Más kérdés, hogy ezt úgyszólván senki sem hitte el nekünk. De azért talán nem felesleges elmondanom, ez olyan szerep, amelyet nem tehetetlen bábként játszatnak el velünk, hanem olyan, amelyben több-kevesebb tudatossággal és óvatossággal mi magunk is igyekszünk befo-

lyásolni az eseményeket. Néha még jót is szórakozunk rajta. Annál is inkább, mert a felröppentett kacsák csak növelik a népszerűségünket.

– Már tudniillik az a hír, hogy a kormányba be akarnak lépni? Miért lenne ettől népszerűbb a Fidesz?

– Óvatosabban fogalmazok: nem árt a népszerűségünknek. Akik ugyanis elneveznék a kormányzati szerepvállalást, azok nyilvánvalóan a mi nyilatkozatainknak adnak hitelt. Akik viszont ezt nem vennék rossz néven, azoknak önmagában a feltételezés is azt sugallja, hogy ezek azért mégiscsak olyan fiúk, akikkel lehet beszélni, akik azért mégsem állnak annyira távol tőlünk...

– Az előbb szóba hozta az SZDSZ-t. Úgy érzem, a két párt között az egyetlen igazi különbség az, hogy a Fidesz inkább siet segítségül a kormány megmentésére, mint a szabaddemokraták, akik sokkal erőteljesebben határozzák meg magukat a jelen kormányzattal szembeni alternatíváikat.

– Ránk nézve roppant hízelgő a feltételezés, mert azt látszik igazolni, hogy parlamenti számarányunknál lényegesen nagyobb a befolyásunk a politikai életben. Én azonban vitatnám, hogy a SZDSZ inkább kínál alternatívát, mint a Fidesz. Ha a fajsúlyos kérdéseket vesszük sorra – a paktum, a kárpótlási törvény, az Expo –, kiderül, hogy az SZDSZ sokszor lényegesen közelebb állt az MDF-hez, mint mi. A pusztá verbalizmus szintjén lehet, hogy inkább alternatívának tűnnek a szabaddemokraták: ennek a kormánynak mennie kell, buknia kell... De a mondat sohasem folytatódik, mert-

hogy nincs praktikus receptjük a cselekvésre. Az SZDSZ sokszor valóban könyörtelen ellenzéki magatartást tanúsít, csak az a baj, hogy akkor is fehéret mond a feketére, ha az fekete, csak azért, mert az MDF is feketének látja.

– Ön szerint milyen hibákat követett el a legnagyobb ellenzéki párt?

– A legnagyobbat feltétlenül a paktummal. Nemcsak a megkötés ténye, de annak módja is erősen vitatható. Az a párt, amely szüntelenül az elviségét hangoztatta a velünk folytatott csörtékben, akkor úgy gondolta, egyedül van annak a felhatalmazásnak birtokában, mely szerint az ellenzékét kollektíve megillető jogokról lemondhat bizonyos, csak őt megillető előnyökért cserébe. De példaként hozhatnám a kárpótlási törvényt is. Abbéli félelmünkben, hogy ez a lépés széles rétegek előtt tenné népszerűtlenné a pártot, nem merték egyértelműen elhatárolni magukat az eredeti javaslattól. Így olyan hibrid megoldással álltak elő, amely nem tette népszerűbbé őket, politikailag hiteltelenebbé viszont igen. Szerintem nagy a felelősségük abban is, hogy a parlamenti viták ennyire eldurvultak. Ebben persze elsősorban az MDF a ludas, de egy biztos: jó partnerre talált a szabaddemokratákban. Mint egy tv-beszélgetésben is elhangzott, ez a két párt ugyanazon érme két oldala, egymástól elválaszthatatlan.

– Egy Orbán-Bauer sajtóvitában előkerült az a kifejezés, hogy az SZDSZ a „szerető és ölelő kedves” szerepét kívánja eljátszani a Fidesz előtt. Lehet, hogy ettől az „öleléstől” tartanak annyira a fiatal demokraták?

– Úgy gondolom, ez már

egyszer és mindenkorra lezárt ügy. Ám kár lenne tagadni: lehet, hogy paranoiáink vagyunk, ahogy ezt sokan hiszik, de néha úgy érzékeltük, ebben az ölelő kézben kés is van, s mi szeretünk volna a karokból kibontakozni, mielőtt még valami baj történik velünk.

– Ezerszer megkérdezték, mi a lényegi különbség a két párt – mondjuk így, hisz olyan gyakran hallani – „elvi” politikája között. Válasz azonban jó esetben is csak a különféle törvényjavaslatok körüli értelmezési eltérésekről, no meg a stílusbeli különbségekről jött. Mint a Fidesz egyik fő teoretikusától, újfent megkérdezem: mi a különbség a narancs és a madár között?

– Szerencsére egyre ritkábban merül fel ez a kérdés. Volt időszak, amikor valóban hangsúlyoznunk kellett a különbözőséget, egyszerűen azért, mert sikerült elhíttetni a közvéleménnyel, hogy a két párt voltaképpen egy párt, legfeljebb az egyik érettebb, felnőtt, higgadtabb, a másik pedig szertelenebb, hevesebb, de azért egy csapatban fociznak. Ezt a képzetet nemcsak az MDF, de maga az SZDSZ is igyekezett erősíteni. Nem támadóan, hanem csak úgy, „baráti” – emlékezzünk csak a „természetes szövetséges” szlogenre. A különbözőség hangsúlyozásában tehát volt erős önvédelmi reflex. Másfelől viszont nemcsak azért tettük ezt, mintha sértette volna a méltóságunkat, hogy másodrendű szerepet szánunk nekünk – bár éppen sérthetne volna –, hanem elsősorban azért, mert úgy gondoljuk, hogy valóban nem ugyanaz a két párt.

– Amennyiben is?

– Lassan-lassan vesszőparipámmá válik, oly sokszor

elmondtam: tudatosan távol akarunk maradni attól az értelmiségi acsarkodástól, amelyet népi-urbánus ellentétnek hívnak. Mivelhogy úgy tűnik, ezeknek az embereknek már lehetetlen kiverni a fejéből azokat az előítéleteket, amelyek a másikkal szemben élnek bennük. Azt szeretnénk elérni, hogy végre egy olyan új értelmiségi elit nőjön fel, amely felül tud emelkedni ezen az elmeszedett, korhadtt viszonyon. Súlyosan aggályosnak tartom azt, hogy míg korábban a két oldalon állóknak csupán töredéke képviselte személyében is ezt az ellentétet, e kis csoportok egymás iránti gyűlölete egyre inkább szocializáló erővé vált. Az újonnan szerzett sérelmeket egyre többen valóban kollektív élményként élik meg. Egyre többen már csak – ahogy mi szoktuk mondani – zsigerből tudnak politizálni. Hogy csak egyetlen példát hozzak: számomra elfogadhatatlan az MDF magyarság-felfogása éppúgy, mint az SZDSZ e kérdésbeli attitűdje, jóllehet képes vagyok kiszűrni az integrálható értékeket mindkét álláspontból.

– Netán erre az integráló szerepre vállalkozna a Fidesz?

– Talán túlságosan szerénytelen célkitűzésnek tűnik, de voltaképpen igen. Azt szeretnénk, ha az utáunk jövő generáció már ne értené ezen a mai értelmiségi tolvajnyelven. Ha azt és csak azt értené a szavakon, amit azok jelentenek. Ha nem azon gondolkodna betegesen, hogy vajon mi van elrejtve, kódolva egy-egy mondatban. Abból kiindulva, hogy másutt már bevált, Magyarországon is sokan vonzódnak a kétpólusú politikai rendszer modelljéhez. Az én ízléssel azon-

ban ez nem fér össze, mert kialakulása szerintem nem kevesebbet jelentene, mint hogy azok az alapvetően kulturális eredetű választóvonalak, amelyek a pártokat alapító értelmiségi elitek között meghúzódnak, politikai mezsgyévé válnának, egyszer és mindenkorra megmerevítve és továbbörökítve a már említett ellentéteket. Ezek szerint lenne egy úgynevezett keresztény, úgynevezett nemzeti blokk egyfelől és lenne egy úgynevezett liberális, úgynevezett európai blokk másfelől. Politikai kategóriává tenni a nemzetit, a magyart, ez bizony azt jelenti nekem, hogy én, aki ezt magamra nem alkalmazhatom, hiszen meg akarom különböztetni magam, vagy nem vagyok keresztény, s ez megkérdőjelezi egyszerű-

smind az európaiságot is, vagy pedig nem vagyok magyar. Ebből viszont az következne, hogy vannak magyarok és nem magyarok ebben a hazában, másfelől pedig az, hogy egyeseknek megadatott az az istenadta jog, hogy meghatározzák, ki a magyar és ki nem. A másik oldalon ugyanígy működnének a reflexek: amikor liberalizmusról beszélnének, abban implicite bennfoglaltatna, hogy aki nem tartozik közéjük, az eleve antiliberális. Horribile dictu demokráciaellenes, sanda szándékai vannak, csak a megfelelő pillanatra vár, mikor zárhatja le ezt az „intermezzót”. Vagy például az európaiság hangsúlyozása negatíve azt jelentené, hogy a másik, aki nem tartozik közéjük, esetleg eleve mucai balkáni,

barbár. A kétpólusú politikai rendszer kialakulása ezen frontvonalak megmevedését eredményezné.

– Ehelyett milyen modellt képzel el a Fidesz?

– A kétpárti struktúrákkal szemben nem elvi kifogásaim vannak, csupán azt mondom: itt és most a fent említett okok miatt ne ilyen politikai alakzat formálódjon. Többpólusú, alternatív szisztéma létrejöttét tartanám célszerűnek, amelyben – a szélsőségeket leszámítva – semmilyen kapcsolódási, ha 'tetszik, koalíciós lehetőség nincsen eleve kizárva. Ugyanakkor ma Magyarországon sokkal inkább érzelhető a biztonságra törekvés, az arra való igyekezet, hogy a jelenlegi struktúrát betonozzák le, és most gyorsan

alakítsanak ki olyan erős emocionális kötődéseket az adott párthoz, illetve koalícióhoz –erre és csak erre szólnának az ideologikus viták is a nemzetről, a vallásról, a kárpótlásról és az egyházi ingatlanok sorsáról –, amelyek biztonságossá, kiszámíthatóvá teszik a politikai játszmát. Magyarul: ne kelljen félni attól, amitől szerintem ma minden pártnak tartania kell, nevezetesen, hogy a következő választásokon a történelem súllyesztőjébe kerül.

– Jól értem: vannak, akik betonoznak vagy legalábbis betonozni akarnak, a Fidesz pedig – elnézést a képzavarért – résen áll, kezében a betontörővel?

– Azt hiszem, egész jó a hasonlat.